

Jak rozmawiać z uczniami o różnorodności kulturowej?

Wskazówki dla nauczycieli

1. Aby zrozumieć czym jest różnorodność kulturowa, warto zacząć od rozważenia **czym jest kultura**, jakie sfery naszego życia przenika i ma na nie wpływ.
2.
 - Zapytaj uczniów, o **definicję słowa KULTURA**, możecie pracować w małych grupach stosując burzę mózgów.
 - Warto zwrócić uwagę na następujące elementy definicji kultury:
 - to całokształt dorobku ludzkiego
 - to wspólny kontekst dla danej grupy
 - wyuczone wzory zachowania i normy
 - jest przekazywana z pokolenia na pokolenie
 - może wyrażać się w sposób materialny (np.: wytwory człowieka), duchowy (np.: religia, sztuka) i społeczny (np.: normy społeczne).
 - Zapytaj uczniów, **po co nam kultura**, co nam daje.
 - Warto zwrócić uwagę na
 - daje nam możliwość poznania samego siebie
 - rozwija wyobraźnię i sferę emocjonalną
 - ułatwia nawiązywanie kontaktów między ludźmi
 - daje poczucie przynależności.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

- Zapytaj uczniów, na jakie sfery **kultura ma wpływ**.
 - Warto zwrócić uwagę na wpływ kultury na:
 - język, w tym sposób budowania narracji (język, dobór słów konstruuje rzeczywistość, buduje nastawienie i wartości)
 - sztuka
 - wartości i cele (np.: american dream)
 - rytuały i tradycje
 - role społeczne
 - normy społeczne (np.: co to znaczy być przyjacielem, czym jest rodzina)
 - koncepcję piękna (np.: sposób wykonania makijażu)
 - koncepcja „ja”
 - sposób ubierania
 - sposób żywienia (nie tylko co uczniowie jedzą, ale z kim i w jakich porach jadają posiłki)
 - sposób zorganizowania instytucji publicznych
 - życie wewnętrzne (sposób wyrażania uczuć, myśli, zachowania, wartości, stawiane cele, co jest uważane za mocne strony i talenty, na nastawienie do trudności i wyzwań, postawy).
- **Cultural iceberg** jest interesującą grafiką przedstawiającą świadomy i nieświadomy wpływ kultury na nasze funkcjonowanie. Może spróbujecie stworzyć własny model góry lodowej?
 - https://youtu.be/a9Z83I_g4Hw

➤ Zapytaj uczniów jaki **wpływ na kulturę** ma:

- położenie geograficzne
- klimat
- media
- przekrój demograficzny społeczeństwa (porównanie społeczeństw afrykańskich, gdzie średnia długość życia jest znacząco krótsza niż na przykład w kraju takim jak Japonia).

3. Myśląc o wielokulturowych społecznościach, warto zastanowić się czy kultury funkcjonujące obok siebie w danej społeczności są:

- **międzykulturowe** (intercultural): kultury, które się ze sobą komunikują, jednak utrzymują to co dla nich wyjątkowe
- **wielokulturowe** (multicultural): kultury, które są koło siebie, ale się nie łączą.

➤ Zapytaj uczniów z jakimi kulturami mają do czynienia w swojej społeczności i zastanówcie się, jak funkcjonuje ich społeczność wielokulturowo czy międzykulturowo. Porozmawiajcie o plusach i minusach, obu zjawisk.

4. Kiedy rozmawiamy o różnorodności kulturowej warto przyrzeć się stereotypom i uprzedzeniom:

➤ **Stereotypy:**

- jest to uogólnione przekonanie dotyczące jakiejś osoby lub grupy, zazwyczaj ma negatywny ładunek emocjonalny
 - stereotyp sprawia, że identyczne cechy zostają przypisane wszystkim bez wyjątku członkom grupy, niezależnie od rzeczywistych różnic między nimi
 - są dziedziczone od rodziców
 - trudne do zmiany
 - nieweryfikowalny doświadczalnie (wyjątki tylko potwierdzają regułę)
 - mamy przeświadczenie, że jest prawdziwy (bo inni też tak myślą)
 - odporny na niezgodne z nim informacje
- **Upředzenia:**
- jest to postawa zbudowana na bazie stereotypów
 - powoduje gorsze traktowanie pewnej grupy
- **Implicit bias:**
- jest to nieintencjonalny stereotyp, pewnego rodzaju niejawný błąd myślowy
 - na podstawie filmów amerykańskich mamy pewne przeświadczenia dotyczące afroamerykanów: otyłość, problem z przestępczością.
 - [Understanding Implicit Bias – Diversity, Equity, and Inclusion \(extension.org\)](https://extension.org)

5. Jak jeszcze można rozmawiać o wielokulturowości:

- Porozmawiaj z uczniami o kulturach i tradycjach, zróbcie listę podobieństw i różnic w obchodzeniu świąt, gestów i symboli w kulturach skąd pochodzą twoi uczniowie.
- Ciekawym pomysłem może być posłużenie się filmami z serwisu youtube na przykład dotyczącymi gestów używanych w języku włoskim. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż gesty są tak ważne dla Włochów, ponieważ osoby mówiące różnymi dialektami nie były w stanie się ze sobą porozumieć, stąd wytworzył się uniwersalny język gestów.
- Napisz 2 lub 3 pytania na kartce A4 i pozwól dzieciom wybrać temat do dyskusji. Dobierz dzieci w pary i poprosić, aby zdecydowały czy są za czy przeciw. Następnie poproś, aby przedstawiły swoje stanowisko grupie. Warto podsumować dyskusję i zapytać uczniów co najbardziej z dzisiejszej lekcji zapamiętali.
 - Przykładowe tematy: Chłopcy nie powinni nosić różowych ubrań; Nie można oceniać książki po okładce – czy można oceniać człowieka na podstawie wyglądu?; Czy kolor skóry lub język jaki ktoś się posługuje, mówi nam coś o tej osobie?
- Ciekawym ćwiczeniem badającym nasze własne myślenie stereotypowe jest pokazanie uczniom zdjęć osób o niestandardowym wyglądzie i zapytanie o to jakie ich zdaniem mają cechy charakteru, a następnie pokazać zdjęcia tych samych osób w garniturze lub w fartuchu lekarskim i również zapytać o cechy charakteru.

- Dyskusja dotycząca amerykanizacji kultury.
 - Dyskusja dotycząca wpływu wspólnych bajek animowanych dla dzieci na całym świecie (wpływ Disney Chanel i Netflix).
6. Obejmując wsparciem uczniów z doświadczeniem migracji, warto zwrócić uwagę na sposób wprowadzania w edukację nie tylko ucznia, ale i rodzica, który nie może dzielić się z własnymi dziećmi swoimi doświadczeniami z okresu szkolnego, gdyż nie znają „naszego” systemu edukacyjnego. Dzieci z doświadczeniem migracji są pozbawione tego ważnego przekazu, ich doświadczenia szkolne nie łączą się z doświadczeniami ich rodziców. Warto zwrócić uwagę, na te elementy kultury, które nie są przekazywane wprost.

Wskazówki opracowała Marta Mierzejewska. Inspiracją było szkolenie, które odbyła w ramach projektu POWER: „Różnorodność to bogactwo”